

Sygn. akt VIII Gz 77/15

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Marek Tauer (spr.)

Sędziowie: SSO Wiesław Łukaszewski

SSO Elżbieta Kala

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2015 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku S. Z.

z udziałem: L. K., M. Ł., B. K., M. Z.

o zniesienie współwłasności

na skutek zażalenia wnioskodawczynie od orzeczenia zawartego w pkt 2 postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 28 kwietnia 2015 r., sygn. akt VIII GNs 2/15

postanawia:

zmienić zaskarżone orzeczenie zawarte w pkt. 2 postanowienia w ten sposób, że oddalić wniosek uczestników postępowania o zasądzenie kosztów postępowania nieprocesowego

UZASADNIENIE

Zaskarżonym orzeczeniem zawartym w pkt. 2 postanowienia z dnia 28 kwietnia 2015 r., sygn. akt VIII GNs 2/15 Sąd Rejonowy zasądził od wnioskodawczynie solidarnie na rzecz uczestników kwotę 7.268 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (na podstawie art. 520 § 2 k.p.c), podkreślając, że interesy wnioskodawczynie oraz pozostałych uczestników, były w przedmiotowej sprawie sprzeczne. Na wskazaną kwotę złożyły się: opłata od czterech pełnomocnictw (68 zł) oraz koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika (7.200 zł), ustalone na podstawie § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Powyższe rozstrzygnięcie wnioskodawczynie zaskarżyła w całości, domagając się jego uchylecia i zarzucając mu w zażaleniu obrazę przepisów postępowania:

- art. 321 § 1 kpc w związku z art. 361 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc,
- art. 520 § 1 kpc poprzez jego niezastosowanie,
- art. 520 § 1 kpc poprzez jego zastosowanie w sytuacji braku do tego podstaw,

- art. 102 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc poprzez niezasadne niezastosowanie tego przepisu.

W uzasadnieniu skarżąca zarzuciła, że Sąd Rejonowy wyszedł poza zgłoszone przez uczestników żądanie zgłoszone w odpowiedzi na wniosek. Uczestnicy zgłosili bowiem żądanie zasądzenia kosztów procesu od wnioskodawczyni nie określając, czy żądają zwrotu poniesionych przez siebie kosztów solidarnie, czy pro rata parte. Sąd Rejonowy nie miał zatem, zdaniem skarżącej, podstaw do wyłączenia uczestników w tym zakresie, określając jej zobowiązanie jako solidarne wobec nich. Nadto podkreśliła, że w postępowaniu nieprocesowym zasadą jest ponoszenie przez każdego z uczestników kosztów postępowania związanych ze swoim udziałem w sprawie (art. 520 § 1 kpc), a ponadto - uczestnicy pierwotnie żądali oddalenia wniosku skarżącej, w trakcie zaś postępowania ich stanowisko uległo zmianie. W razie podzielenia przez sąd stanowiska wnioskodawczyni co do meritum, uczestnicy wyrazili bowiem zgodę na przyjęcie każdy po 64 udziały w spółce z o.o., czyli w ilości odpowiadającej ich udziałom w majątku spółki cywilnej. Wreszcie, na koniec, skarżąca podniosła, że jest osobą uczącą się, tegoroczną maturzystką, która nie osiąga dochodu oprócz dofinansowania ze spółki (480 zł netto) oraz renty po ojcu (1050 zł), pozostając na utrzymaniu rodziców. Podkreśliła również, że jej uczestnictwo w spółce (...) jest wynikiem dziedziczenia, a sama skarżąca nie miała wpływu na jej działalność. Obecnie zaś próbuje uporządkować swoje sprawy majątkowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało uwzględnieniu.

Niewątpliwie zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego odbiegają od zasad orzekania o kosztach procesu. Zostały ustanowione w art. 520 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie, co oznacza, że obciążają go koszty tej czynności, której sam dokonał, jak i czynności podjętej w jego interesie, także przez sąd, na jego wniosek lub z urzędu. Pomijając wyjątki przewidziane w art. 520 § 2 i 3, koszty poniesione przez uczestników, związane z ich udziałem w sprawie, nie podlegają wzajemnemu rozliczeniu (zwrotowi). Zasada rządząca kosztami w postępowaniu nieprocesowym odbiega więc od reguły dominującej w procesie, w myśl której strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić przeciwnikowi - na jego żądanie - wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 i art. 98¹ kpc). W postępowaniu nieprocesowym nie ma „pojedyńku” dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (por. art. 98 § 1 k.p.c.). Przeciwnie, z treści całego art. 520 wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika. Najwłaściwsze wydaje się, aby w tych sytuacjach sąd z urzędu w ogóle nie orzekał o zwrocie kosztów między uczestnikami ani nie zamieszczał w sentencji postanowienia rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ponieważ należy uznać, że art. 520 § 1 k.p.c. wyłącza zastosowanie normy z art. 108 § 1 kpc (tak Przemysław Telenga [w:] Komentarz do art. 520 Kodeksu postępowania cywilnego, stan prawny 2012.07.01).

Zasada ujęta w art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od tej zasady odstąpić i na żądanie uczestnika albo z urzędu - jeżeli działa on bez adwokata lub radcy prawnego (art. 109 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) - orzec według dyrektyw określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c. Wyszczególnienie sytuacji, w których interesy uczestników postępowania nieprocesowego są sprzeczne, nie jest możliwe. Na gruncie sprawy niniejszej zwrócić należy jednak uwagę na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 19 listopada 2010 r., sygn. akt III CZ 46/10, zgodnie z którym można jednak przyjąć, że w sprawach tzw. działowych, do których należy sprawa o podział majątku wspólnego, nie występuje sprzeczność interesów między uczestnikami (współwłaścicielami), którzy domagają się podziału (zniesienia współwłasności, podziału majątku wspólnego), niezależnie od tego, jaki sposób dokonania podziału proponują i jakie wnioski składają w tym względzie. Nie budzi wątpliwości, że stan współwłasności (wspólności praw) ma charakter tymczasowy, w

związku z czym każdy współwłaściciel ma prawo - jeżeli nie zostało ono umownie wyłączone - żądania zniesienia tego stanu. Prawo to - jego wielkość, moc i skuteczność - nie zależy od wielkości udziału, zakresu posiadania rzeczy wspólnej, rozmiaru roszczeń z tytułu spłat i dopłat itp.; nie można czynić takich rozróżnień, ponieważ nie czyni ich także prawo materialne, w związku z czym każdy współwłaściciel może domagać się "wyjścia" ze stanu wspólności w sposób, jaki uzna za stosowny oraz dla niego najkorzystniejszy".

W ocenie Sądu Okręgowego, na gruncie sprawy niniejszej najistotniejszy jest fakt, że uczestnicy postępowania, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, zgłaszając w odpowiedzi na wniosek żądanie zasądzenia od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania, nie określili, czy żądają zwrotu poniesionych kosztów zgodnie z odpowiedzialnością solidarną czy odpowiedzialnością podzielną (pro rata parte). Tymczasem Sąd Rejonowy zasądził od wnioskodawczyni koszty solidarnie na rzecz każdego z uczestników, de facto wyręczając uczestników w zakresie sformułowania przez nich żądania. Tym samym doszło, w ocenie Sądu Okręgowego, do wyjścia przez Sąd I instancji poza żądanie, a w konsekwencji do naruszenia przepisu art. 321 § 1 kpc w związku z art. 361 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, jak słusznie zarzuciła skarżąca.

Ponadto, w ocenie Sądu Okręgowego, włożenie obowiązku zwrotu kosztów na jednego uczestnika postępowania nieprocesowego winno mieć miejsce wtedy, gdy odpowiada to względem słuszności (tak Budnowska Joanna, Zieliński Andrzej [w:] artykuł Palestra.1995.7-8.58 Zwrot kosztów postępowania nieprocesowego. Teza nr 6 11671/6). Tymczasem na gruncie sprawy niniejszej rozstrzygnięcie o kosztach procesu regule tej, w ocenie Sądu Okręgowego, nie odpowiada. Należy zwrócić bowiem w sprawie uwagę na postawę wnioskodawczyni z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Uczestnictwo wnioskodawczyni w spółce (...) jest następstwem dziedziczenia, przy czym do czasu uzyskania pełnoletniości nie miała ona osobistego wpływu na działalność spółki. Okolicznościom tym w trakcie postępowania uczestnicy nie zaprzeczyli. Skarżąca, występując z przedmiotowym wnioskiem, mogła, w ocenie Sądu Okręgowego, pozostawać w usprawiedliwionym subiektywnym przekonaniu co do jego zasadności, upatrując w jego złożeniu jedyne sposoby na uporządkowanie, jak twierdzi, swoich spraw majątkowych.

Reasumując, Sąd Okręgowy uwzględnił zarzuty zażalenia, jako uzasadnione i w konsekwencji zmienił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc. i stosownie do art. 520 § 1 kpc i art.102 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc oddalił wniosek uczestników o zasądzenie kosztów postępowania.